

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST (Stufflebeam, Gulickson and Wingate, 2002: 66; Stufflebeam and Shinkfield, 2007: 327 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556: 23 – 24) โดยผู้ประเมินได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ระยะที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ระยะที่ 1 : การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 117 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ซึ่งผู้ประเมินได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970: 608) จำนวนรวมทั้งสิ้น 91 คน จากนั้นจึงสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) ให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการตามสัดส่วนของประชากร

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	1	1
ครู	9	7
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	7	5
นักเรียน	50	39
ผู้ปกครองนักเรียน	50	39
รวม	117	91

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินครั้งนี้ คือ แบบประเมินเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 แบ่งออกเป็น

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน ประกอบด้วย เพศ อายุ และสถานภาพ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้แก่

1) การประเมินบริบท (Context evaluation) เป็นการตรวจสอบสภาพการทำงานที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

3) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการและปัญหาที่เกิดขึ้น

4) การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) เป็นการตรวจสอบผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบของการดำเนินโครงการ

5) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าเมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

6) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability evaluation) เป็นการตรวจสอบว่าโครงการมีการดำเนินงานหรือมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องหรือไม่ และ

7) การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability evaluation) เป็นการตรวจสอบว่ามีการนำผลของโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้งานในที่อื่น ๆ หรือไม่

ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2541: 167)

1.3 ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 รวมถึงรูปแบบการประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดกรอบแนวความคิดโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารในข้อ 1. แล้วนำมาวิเคราะห์สร้างเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือฉบับร่างให้ครอบคลุมการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาวิเคราะห์และสร้างเครื่องมือฉบับร่างให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการประเมิน

4. นำร่างแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน (ดังภาคผนวก ก) ตรวจสอบและขอคำแนะนำพร้อมปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการประเมิน

5. นำแบบประเมินที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) และความชัดเจนของข้อคำถามแล้วนำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนคำถามแต่ละข้อ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6. นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป โดยแบบประเมินที่ใช้ในครั้งนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.71 – 1.00

7. นำแบบประเมินที่ได้รับคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขบางข้อเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจและความถูกต้องของการใช้ภาษา แล้วนำกลับมาปรับแก้

8. นำแบบประเมินที่ได้ปรับแก้เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

9. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ การหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (ไพศาล วรคำ, 2558: 303) และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Reliability) วิธีของครอนบาค (Cronbach, 1987; อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2558: 288) ปรากฏผลดังนี้

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบประเมิน อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.75

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม อยู่ระหว่าง 0.70 – 0.98

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's α -coefficient) เท่ากับ 0.921

10. นำเครื่องมือที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามบางข้อที่ไม่ชัดเจนในด้านการใช้ภาษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการประเมิน

11. จัดทำแบบประเมินฉบับสมบูรณ์ (ดังภาคผนวก ข) เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ประเมินดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้ประเมินออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้ประเมินติดตามแบบประเมินกลับคืนมาด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 2 สัปดาห์หลังจากที่แจกแบบประเมินไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 91 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

1.5 การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้ประเมินคัดเลือกเฉพาะแบบประเมินที่ตอบได้ถูกต้องสมบูรณ์ (91 ฉบับ) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 6 คะแนน
ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
ความเหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ความเหมาะสมอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
ความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

2. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ของตัวแปรสังเกตได้ที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง และการวิเคราะห์ค่าร้อยละ สำหรับตัวแปรนามบัญญัติที่เป็นข้อมูลพื้นฐานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. แปลความหมายค่าเฉลี่ยเลขคณิตของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2538: 77)

คะแนนระหว่าง 5.20 – 6.00	คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนระหว่าง 4.36 – 5.19	คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
คะแนนระหว่าง 3.52 – 4.35	คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
คะแนนระหว่าง 2.68 – 3.51	คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
คะแนนระหว่าง 1.84 – 2.67	คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
คะแนนระหว่าง 1.00 – 1.83	คือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. กำหนดค่าน้ำหนักและเกณฑ์การประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 7 คน (ดังภาคผนวก ก) พิจารณาความเหมาะสมของรายการประเมิน การกำหนดค่าน้ำหนัก และเกณฑ์การประเมิน ปรากฏผลดังตาราง 3.2

ตาราง 3.2 รายการประเมิน ค่าน้ำหนัก และเกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
ด้านบริบท (Context)	16.00	เกณฑ์ผ่าน = 8.00
1. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตาม ศักยภาพและความพร้อม สามารถ สร้างจุดเด่นด้านคุณธรรมให้กับโรงเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
2. นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้การจัด กิจกรรมเป็นไปตามศักยภาพและความพร้อม สามารถสร้างจุดเด่นด้านคุณธรรมให้กับ โรงเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
3. นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 กำหนดให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตาม ศักยภาพและความพร้อม สามารถ สร้างจุดเด่นด้านคุณธรรมให้กับโรงเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
4. นโยบายของโรงเรียนบ้านวังเต่า กำหนดให้การจัดกิจกรรมเป็นไป ตามศักยภาพและความพร้อม สามารถสร้างจุดเด่นด้านคุณธรรม ให้กับโรงเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
5. โรงเรียนกำหนดกิจกรรม H2 (Heart) ซึ่งเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน	1.25	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
6. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมค่ายคุณธรรม อัตลักษณ์ ซึ่งเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน	1.25	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
7. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมบันทึกความดี ซึ่งเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน	1.25	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
8. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมโครงการคุณธรรม ซึ่งเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน	1.25	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
9. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ-เนตรนารี) ซึ่งเหมาะสมกับช่วงวัย ของนักเรียน	1.25	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
10. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมวันสำคัญ ซึ่งเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน	1.25	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
11. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เน้นให้ความรู้และเพิ่มทักษะให้กับนักเรียน	1.00	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
12. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ	1.00	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
13. โรงเรียนกำหนดกิจกรรมตามความสนใจ และความถนัดของนักเรียนเป็นรายบุคคล	1.00	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
14. โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามา มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน โครงการ	1.50	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
ด้านปัจจัยนำเข้า		
(Input)	17.00	เกณฑ์ผ่าน = 8.50
15. ครูที่จัดกิจกรรมของโครงการ มีจำนวนเพียงพอ	1.00	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
16. ครูที่จัดกิจกรรมมีความรู้ และประสบการณ์ที่ดี	1.00	$\bar{X} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
17. ครูที่จัดกิจกรรมมีความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
18. ผู้บริหารโรงเรียนพร้อมที่จะให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
19. ผู้บริหารโรงเรียนพร้อมที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูที่จัดกิจกรรม	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
20. โรงเรียนจัดบรรยากาศที่เอื้อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาตามที่ต้องการ	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
21. โรงเรียนจัดบรรยากาศที่ทำให้ครูและนักเรียนกระตือรือร้นในกิจกรรมร่วมกัน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
22. โรงเรียนจัดบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้ร่มรื่น สวยงาม สดชื่น	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
23. โรงเรียนจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
24. โรงเรียนมีการจัดเตรียมหลักสูตรที่เน้นกิจกรรมพัฒนาทักษะทางด้านคุณธรรมทั้งในและนอกห้องเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
25. โรงเรียนมีการจัดเตรียมหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นตามความต้องการและความสามารถของนักเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
26. โรงเรียนมีการจัดเตรียมหลักสูตรที่เน้นให้ทำโครงการคุณธรรมในเรื่องที่นักเรียนถนัดและสนใจ	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
27. โรงเรียนจัดห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ และสื่อกิจกรรม ให้มีจำนวนเพียงพอ กับจำนวนนักเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
28. โรงเรียนจัดห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ และสื่อกิจกรรม ให้มีความทันสมัย	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
29. โรงเรียนจัดห้องปฏิบัติการ อุปกรณ์ และสื่อกิจกรรม ให้นักเรียนพร้อมใช้งาน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
30. การจัดสรรงบประมาณของโครงการ เพื่อใช้ในการพัฒนา การจัดซื้อสื่อ อุปกรณ์ การจัดกิจกรรม มีจำนวนเพียงพอ	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
31. โรงเรียนมีการตรวจสอบและรายงาน การใช้งบประมาณของโครงการ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
ด้านกระบวนการ		
(Process)	20.00	เกณฑ์ผ่าน = 10.00
32. โรงเรียนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไว้อย่างชัดเจนก่อนการดำเนินโครงการ	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
33. โรงเรียนดำเนินโครงการด้วยความ ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนแผนได้ ตามความเหมาะสม	1.25	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
34. โรงเรียนมีการควบคุมและตรวจสอบ โครงการเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผล ตามแผนที่วางไว้	1.25	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.63)
35. ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรม H2 (Heart) โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
36. ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรม ค่ายคุณธรรมอัตลักษณ์ โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
37. ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรมบันทึกความดี โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
38. ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรม โครงการคุณธรรม โดยเน้นให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติจริง	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
39. ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน (ลูกเสือ-เนตรนารี) โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
40. ครูจัดเนื้อหาและกิจกรรมวันสำคัญ โดยเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
41. ครูจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ของนักเรียนให้สามารถบูรณาการความรู้ ในแต่ละรายวิชาเข้าด้วยกัน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
42. ครูจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกทักษะ การเข้าสังคมของนักเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
43. ครูจัดหาวิทยากรจากภายนอก มาบรรยายเพิ่มเติมความรู้และประสบการณ์ ให้กับนักเรียน	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
44. ครูเข้ารับการอบรมความรู้ ทางด้านคุณธรรม เพื่อการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)
45. ครูศึกษาดูงานในโรงเรียน ที่ประสบความสำเร็จหรือเป็นโรงเรียน ต้นแบบของโครงการเพื่อนำความรู้ มาประยุกต์ใช้กับตนเอง	1.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.51)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
46. โรงเรียนจัดประชุมครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการเพื่อติดตามผลการจัดกิจกรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับรูปแบบ กิจกรรม	2.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.00)
ด้านผลกระทบ		
(Impact)	10.00	เกณฑ์ผ่าน = 5.00
47. ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินโครงการได้พัฒนาศักยภาพ ของตนเอง	3.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.50)
48. โรงเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ ของผู้ปกครองและชุมชนมากขึ้น	3.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.75)
49. นักเรียนมีเจตคติที่ดีและมีพฤติกรรม ที่พึงประสงค์	3.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.75)
ด้านประสิทธิผล		
(Effectiveness)	25.00	เกณฑ์ผ่าน = 12.50
50. นักเรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่ในระดับดีหรือดีเยี่ยม เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ	5.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 2.50)
51. นักเรียนมีผลงานหรือได้รับรางวัล ด้านคุณธรรมจากการแข่งขันทักษะ ทางวิชาการในระดับต่าง ๆ	3.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.50)
52. โรงเรียนบ้านวังเต่ามีผลงานหรือ ได้รับรางวัลที่มีรากฐานมาจาก ผลการปฏิบัติงานที่ดีด้านคุณธรรม (Good Practices)	3.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.50)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
53. ผู้บริหารมีผลงานหรือได้รับรางวัลที่มีรากฐานมาจากผลการปฏิบัติงานที่ดีด้านคุณธรรม (Good Practices)	3.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.50)
54. ครูมีผลงานหรือได้รับรางวัลที่มีรากฐานมาจากผลการปฏิบัติงานที่ดีด้านคุณธรรม (Good Practices)	3.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.50)
55. นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น	2.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.00)
56. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการด้านการประชาสัมพันธ์และการเข้าร่วมกิจกรรม	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
57. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
58. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการด้านกิจกรรมและเนื้อหาวิชาการ	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
59. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการด้านบุคลากรและการให้บริการ	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
ด้านความยั่งยืน		
(Sustainability)	5.00	เกณฑ์ผ่าน = 2.50
60. โครงการสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องในปีการศึกษาถัดไป	2.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.00)
61. จำนวนนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปีการศึกษา	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)

รายการประเมิน	ค่าน้ำหนัก (%)	เกณฑ์การประเมิน
62. โรงเรียนได้พัฒนาและปรับปรุง ห้องปฏิบัติการ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ ที่ทันสมัยมากขึ้น	1.50	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 0.75)
ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ		
(Transportability)	7.00	เกณฑ์ผ่าน = 3.50
63. โรงเรียนนำรูปแบบการดำเนินโครงการ ที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์ใช้หรือปรับใช้ ในโครงการอื่น ๆ	2.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.00)
64. โรงเรียนจัดแสดงและเผยแพร่ผลงาน ของโครงการในนิทรรศการทางวิชาการ ในโอกาสต่าง ๆ	2.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.00)
65. โรงเรียนจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และศึกษาดูงานโครงการจากสถานศึกษา อื่น ๆ	3.00	$\bar{x} \geq 3.52$ (เกณฑ์ผ่าน = 1.50)

6. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแสดงในรูปของตารางประกอบความเรียงดังแสดงในบทที่ 4

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกใช้สถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ มีสูตรดังนี้ (ปิยะธิดา ปัญญา, 2558: 195)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
	$\sum R$	แทน	คะแนนระดับความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนประเมินแต่ละข้อ
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องในข้อนั้น

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation: r_{xy}) (ไพศาล วรคำ, 2558: 303) โดยใช้สูตร

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนรายข้อ
	Y	แทน	คะแนนรวมที่หักคะแนนข้อนั้นออกแล้ว $Y = Y - X$ เมื่อ Y เป็นคะแนนรวม
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมิน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1987; อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ, 2558: 288)

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน
	k	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม i
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม t

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร P (ไพศาล วรคำ, 2558: 321)

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร (ปิยะธิดา ปัญญา, 2558: 89)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum x$ แทน ผลรวมคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ไพศาล วรคำ, 2558: 324)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \bar{x} แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
 x แทน คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติทดสอบ

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้สถิติทดสอบทีกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน (Independent samples t-test) กับตัวแปรเพศ

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นที่มีต่อการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้สถิติการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) กับตัวแปร อายุ และสถานภาพ

3.3 เปรียบเทียบผลการประเมินโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 กับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ($\bar{X}=5.20$) โดยใช้สถิติการทดสอบทีกรณีกลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม (One sample t-test)

ระยะที่ 2 : การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้ประเมินเลือกวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative) มาประกอบกับวิธีการเชิงปริมาณในระยะที่ 1 เนื่องจากเป็นวิธีการศึกษาเพื่อประโยชน์ของความสนใจอยากรู้ อยากรู้ทำความเข้าใจ เปิดเผยรายละเอียดของสิ่งนั้นเป็นหลัก ซึ่งเป็นการประเมินในพื้นที่จริง (Field evaluation) เพื่อเข้าถึงความรู้และความจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวข้องกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นย่อมสามารถทำความเข้าใจได้ด้วยกระบวนการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่มีความสอดคล้องกับประเด็นข้อปัญหาการประเมินและความมุ่งหมายของการประเมิน เพื่อสร้างความเข้าใจกับความรู้ความจริงที่ดำรงอยู่ในโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มาแล้วระยะหนึ่งจนเกิดพลัง มีความต่อเนื่อง และเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี เป็นที่ยอมรับจากบุคคลและองค์กรภายนอกที่เข้าไปเกี่ยวข้อง โดยผู้ประเมินได้กำหนดวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.1 บริบทของพื้นที่ศึกษา

โรงเรียนบ้านวังเต่า เป็น “สนาม” สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ โดยผู้ประเมินอธิบายเหตุผลของการเลือกสถานศึกษาในเชิงปรากฏการณ์ของบริบทจากข้อเท็จจริง กล่าวคือ เพื่อให้สามารถตอบคำถามการประเมินได้อย่างชัดเจนและสมบูรณ์ตามบริบทของสถานศึกษาที่ผู้ประเมินปฏิบัติงานอยู่ เนื่องจากผู้ประเมินคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้เป็นสิ่งสำคัญ ได้แก่ ประเด็นแรก คือ ความลึกของชุดข้อมูล ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นในโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 อาจมีนัยแอบแฝงอยู่ โดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เราต้องตีความสิ่งที่ซ่อนอยู่ การศึกษาอย่างลึกซึ้งซึ่งจะทำให้เราได้รายละเอียดครบถ้วนในหลากหลายมิติ ซึ่งการศึกษาลงลึกในแต่ละประเด็นก็ช่วยให้ผู้ประเมินมีข้อมูลที่เข้มข้นครอบคลุม และประเด็นที่สองคือ ความสลับไหลของบริบท ซึ่งโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการในแต่ละกิจกรรมจะมีความแตกต่างกันอย่างลึกลับในแง่ความเป็นเอกภาพ การศึกษาในแต่ละกิจกรรมของโครงการจะชัดเจนเข้มข้นกว่า และให้เห็นรายละเอียดของกระบวนการบริหารโครงการได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา

เนื่องจากการประเมินในครั้งนี้ เป็นวิธีการศึกษาเพื่อประโยชน์ของความสนใจอยากรู้ อยากรู้ทำความเข้าใจ เปิดเผยรายละเอียดของสิ่งนั้นเป็นหลัก จึงเน้นศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ประสบกับเหตุการณ์หรือมีประสบการณ์โดยตรงและมีความพร้อมและยินยอมในการให้ข้อมูลในฐานะผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ตัวแทนครู และตัวแทนนักเรียน จำนวน 4 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้เข้าร่วมทุกกิจกรรมของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ดังตาราง 3.3

ตาราง 3.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลหลัก (ชื่อสมมติ)

ที่	ชื่อสมมติ	เพศ	อายุ (ปี)	ความเกี่ยวข้องกับโครงการ
1.	ครูดาวเรือง	หญิง	45	ครูผู้ร่วมจัดกิจกรรม
2.	ครูกล้วยไม้	ชาย	25	ครูผู้ร่วมจัดกิจกรรม
3.	เด็กหญิงกุหลาบ	หญิง	10	นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
4.	เด็กชายพลับพลึง	ชาย	11	นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

2. ผู้ให้ข้อมูลรอง จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้แก่ ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ซึ่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีส่วนสำคัญในการช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตาราง 3.4

ทั้งนี้ผู้ประเมินคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่หลากหลาย สามารถตอบได้ครอบคลุมตรงประเด็น และการเลือกผู้ให้ข้อมูลรองแบบลูกโซ่ (Snowball technique)

ซึ่งเมื่อผู้ประเมินทำการเลือกและเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ในระยะหนึ่งแล้ว ก็จะเริ่มมองเห็นภาพรวมของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และรู้ว่าควรจะไปศึกษาในประเด็นใดที่จะทำได้คำตอบชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะให้คำแนะนำกับผู้ประเมินว่าควรจะไปสัมภาษณ์บุคคลใดต่อไปที่จะสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี และเมื่อผู้ประเมินดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไปจนพบว่าแม้สัมภาษณ์คนอื่น ๆ ต่อไปก็ไม่ได้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอีก เรียกได้ว่าข้อมูลมีความอิ่มตัว (Saturation of Data) ผู้ประเมินจึงหยุดเก็บข้อมูล

ตาราง 3.4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลรอง (ชื่อสมมติ)

ที่	ชื่อสมมติ	เพศ	อายุ (ปี)	ความเกี่ยวข้องกับโครงการ
1.	นายเฟื่องฟ้า	ชาย	54	กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2.	นางมะลิ	หญิง	42	ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
3.	นายแคสเสด	ชาย	38	ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
4.	เด็กหญิงพุดซ้อน	หญิง	9	นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
5.	เด็กชายดาหลา	ชาย	10	นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
6.	เด็กชายกระดังงา	ชาย	9	นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม
7.	เด็กหญิงอัญชัญ	หญิง	8	นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

2.3 การเข้าสู่สนาม

การเตรียมเข้าสู่สนาม

หลังจากที่ผู้ประเมินได้เลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ประเมินทำการติดต่อประสานขอความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาแต่ละรายโดยตรง จากนั้นผู้ประเมินได้ทำการแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา และชี้แจงวิธีการดำเนินงานแก่ผู้ให้ข้อมูลทราบในเบื้องต้น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเข้าใจและเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการประเมิน

การทำงานภาคสนาม

ผู้ประเมินเริ่มต้นทำงานภาคสนามโดยการเข้าไปพบผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผู้ประเมินได้นัดหมายไว้ และขอความร่วมมือในการเรียกประชุมผู้ให้ข้อมูลรองท่านอื่น ๆ เพื่อที่ผู้ประเมินจะได้แจ้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาและขั้นตอนการประเมินเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าใจและรับทราบพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งเป็นการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพที่ดี (Good rapport) ระหว่างผู้ประเมินและผู้ให้ข้อมูลให้เกิดความเชื่อใจในการให้ข้อมูล

ในตลอดเส้นทางการเข้าสู่ “สนาม” ผู้ประเมินได้จดบันทึกและสังเกตสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน อันจะนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานของโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ผู้ประเมินเดินทางลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการเก็บข้อมูล ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2562 ผู้ประเมินได้วางแผนและใช้เวลาเก็บข้อมูลให้เหมาะสมด้วยการติดต่อดำเนินการกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคน โดยยึดเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนสะดวกที่จะให้ข้อมูลเป็นหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมในทุกประเด็น ผู้ประเมินจึงสรุปแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data collection) ไว้ 2 แนวทาง ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร

โดยผู้ประเมินได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรงเรียนบ้านวังเต่า หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ เอกสาร บันทึก หลักฐานสำคัญ ผลงาน รางวัลต่าง ๆ ประกาศนียบัตรที่โรงเรียนได้รับ เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธีการหลัก ได้แก่

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

ผู้ประเมินดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแนวคำถาม (Guideline) (ดังภาคผนวก จ) ที่มีลักษณะเป็นประเด็นกว้าง ๆ ที่กำหนดขึ้นตามกรอบของการประเมินที่กำหนดไว้ แยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยหลีกเลี่ยงภาษาที่เป็นทางการ ขณะพูดคุยนั้นผู้ประเมินก็จะสอบถามเรื่องทั่วไปไปด้วย เพื่อสร้างความเป็นกันเองให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกผ่อนคลาย รวมถึงการสัมภาษณ์ในสถานที่ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสะดวกที่จะให้ข้อมูล เน้นการพูดคุยทำความเข้าใจให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีอิสระในการตอบคำถาม เนื่องจากบางประเด็นอาจเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเป็นความลับ ผู้ให้ข้อมูลจึงสามารถจิสวณสิทธิ์ที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลแก่ผู้ประเมินได้ และในขณะที่มี

การสัมภาษณ์นั้น ผู้ประเมินจะขออนุญาตในการบันทึกเทปและบันทึกภาพ ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์จะยืดหยุ่นตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล ในการสนทนาผู้ประเมินจะกระทำโดยไม่เร่งรีบ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีเวลาในการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ แสดงความเห็นอย่างเต็มที่ และสามารถเปิดเผยได้อย่างตรงไปตรงมา

ในการสัมภาษณ์ผู้ประเมินให้ความสำคัญกับความระมัดระวังต่อการแทรกแซง ชี้นำ หรือเข้าไปมีอิทธิพลต่อระบบความคิดของผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่ได้อันไม่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง และคำนึงถึงจรรยาบรรณของผู้ประเมินตลอดการดำเนินการสัมภาษณ์ ส่วนคำถามในการสัมภาษณ์สามารถเพิ่มเติมได้ตามการสัมภาษณ์ที่เกิดขึ้น และจำนวนครั้งในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนนั้นก็ขึ้นอยู่กับความละเอียดลึกซึ้งและพอเพียงของข้อมูล กล่าวคือ หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลับมา ผู้ประเมินได้ทำการถอดเทปคำสัมภาษณ์ สร้างรหัสข้อมูลเบื้องต้น และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล หากข้อมูลในบางประเด็นที่ไต่ยังไม่สมบูรณ์ ผู้ประเมินจะกลับไปสัมภาษณ์ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนกว่าข้อมูลที่ได้จะถึงจุดอิ่มตัว พร้อมทั้งนำสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตรวจสอบกับผู้ให้ข้อมูลอีกครั้ง (Member checking) เพื่อความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล

2. การสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้ประเมินได้ทำการสนทนากลุ่มกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ คณะครู บุคลากร นักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ซึ่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีส่วนสำคัญในการช่วยอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะเน้นไปในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโครงการเส้นทางสร้างคนดีของโรงเรียนบ้านวังเต่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยตรง

3. การสังเกต (Observation)

ผู้ประเมินได้ทำการสังเกตแบบไม่ได้มีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Observer-as-Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตร่วมกับการสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยสังเกตว่าผู้ให้ข้อมูลนั้น ขณะที่มีการพูดคุยสนทนามีลักษณะท่าทางหรือปฏิบัติอย่างไร นอกจากนี้ในกรณีที่เมื่อทราบว่าผู้ให้ข้อมูลจะมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ผู้ประเมินได้ขออนุญาตติดตามผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายไปทำกิจกรรม และอาศัยช่วงเวลาในการทำกิจกรรมนั้นพูดคุยสอบถามข้อมูลและสังเกตไปด้วย

ทั้งนี้ผู้ประเมินจะเปิดเผยตนเองและดำเนินการสังเกตใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก สังเกตและเฝ้ามองห่าง ๆ ไม่เข้าร่วมกิจกรรมด้วย ซึ่งก็จะเห็นภาพในฉากต่าง ๆ ได้ชัดเจน เห็นความเด่น ลักษณะเฉพาะ เห็นความสัมพันธ์ของบุคคล รูปแบบและกระบวนการสัมพันธ์ รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ส่วนลักษณะที่สอง ผู้ประเมินจะเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างที่โรงเรียนได้จัดขึ้น เช่น การประชุมบุคลากร การจัดการเรียนการสอน ฯลฯ โดยผู้ประเมินอาสาเข้าร่วมทำในสิ่งที่พอทำได้ ทั้งนี้การเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นเฉพาะบางกิจกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลอนุญาตให้เข้าร่วมได้เท่านั้น โดยผู้ประเมินได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการสังเกตไว้ 2 ส่วน คือ สังเกตสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และสังเกตพฤติกรรมที่เป็นคำพูดและไม่เป็นคำพูดของผู้ให้ข้อมูล

4. การจดบันทึก (Field note)

ได้แก่ การจดบันทึกข้อมูล ซึ่งผู้ประเมินจะบันทึกอย่างทันที่ทันทีภายหลังการสังเกตเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจและภายหลังการสัมภาษณ์ในทุกครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงการบิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนเนื่องจากการลืมเลือน ในกรณีที่ทำไม่ได้ในทันทีอาจจดบันทึกเฉพาะ คำสำคัญ (Key

words) เพื่อเตือนความจำ และริบบันทึกลักษณะอย่างละเอียดทันทีเมื่อมีโอกาส นอกจากนี้ยังจัดบันทึกสภาพลักษณะของบริบททางกายภาพและสังคมประกอบเหตุการณ์ที่สังเกตได้ และบริบทแวดล้อมขณะทำการสัมภาษณ์ รวมทั้งลักษณะอาการที่น่าสนใจ สีหน้า ท่าทาง อากัปกริยาของผู้ถูกสัมภาษณ์ มีการทบทวนและเรียบเรียงการบันทึกใหม่เพื่อประเมินข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ว่ายังมีประเด็นอะไรที่น่าจะทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม การบันทึกข้อมูลในส่วนของผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่มี การใส่ความเห็นของผู้ประเมินเข้าไป เนื่องจากเป็นข้อมูลเฉพาะของผู้ถูกสัมภาษณ์เท่านั้น ส่วนความคิดหรือมุมมองของผู้ประเมินจะเขียนไว้แยกต่างหาก เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการวิเคราะห์ เช่น ประสิทธิภาพในการสัมภาษณ์ ปฏิกริยาของผู้ประเมินต่อการสัมภาษณ์ ความเห็นต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ บริบทของการสัมภาษณ์ ข้อผิดพลาดจากการสัมภาษณ์ ตลอดจนแนวคิด มโนทัศน์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ประเมินด้วย 4 วิธีการหลัก ทั้งการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการจัดบันทึก มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน ซึ่งในทุกครั้งที่มีการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม ผู้ประเมินจะดำเนินการสังเกตร่วมไปด้วย เพราะข้อมูลจากการสังเกตเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ประเมินเข้าใจ ประสิทธิภาพตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายได้ชัดเจนขึ้น รวมถึงเข้าใจสภาพบริบททางกายภาพ ส่วนการจัดบันทึกนั้น ผู้ประเมินจะดำเนินการอย่างทันทีหลังการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง

2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นไปอย่างมีทิศทาง ผู้ประเมินจึงมีแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยได้สร้างแนวคำถาม (Guideline) สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นประเด็นกว้าง ๆ ที่กำหนดขึ้นตามกรอบของการประเมิน เพื่อให้มีเนื้อหาครอบคลุมเรื่องที่ต้องการศึกษา และใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในภาคสนาม ทั้งนี้ เมื่อผู้ประเมินได้เข้าไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงจะมีการปรับเปลี่ยนและสร้างประเด็นคำถามใหม่ ๆ อยู่เสมอตามความเหมาะสม มีความยืดหยุ่นในการสนทนาที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ผู้ถูกศึกษามีเวลาในการทบทวนเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปิดเผยได้อย่างตรงไปตรงมา โดยคำถามในการสัมภาษณ์จะมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. แนวคำถามหลัก (Main questions) ซึ่งเป็นคำถามที่ผู้ประเมินได้ตั้งประเด็นขึ้นมาสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า (Interview guide) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่จะทำการศึกษา โดยแนวคำถามที่กำหนดไว้ในครั้งนี้ เป็นเพียงกรอบการสัมภาษณ์ที่กำหนดในเบื้องต้น ซึ่งมีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ทั้งในแง่ของการใช้ถ้อยคำในเวลาก่อนและลำดับก่อนหลังคำถาม ขึ้นอยู่กับผู้ให้สัมภาษณ์และสถานการณ์ในการสัมภาษณ์ อนึ่ง ในการทบทวนความสอดคล้องระหว่างคำถามกับประเด็นการประเมินในครั้งนี้ ผู้ประเมินจึงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (ดังภาคผนวก ง) ได้กลั่นกรองแนวคำถามก่อนนำไปใช้จริง

2. คำถามเพื่อขอรายละเอียดและความชัดเจน (Probing questions) เป็นคำถามหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามหลัก แต่คำตอบยังไม่ชัดเจนพอ อาจจะขอรายละเอียดหรืออาจมีประเด็นใหม่ที่นำผู้ให้ข้อมูลมาติดตาม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประเมินได้ข้อมูลที่มียละเอียดลงลึกในเรื่องนั้น ๆ มากขึ้น ช่วยให้มีความชัดเจนมากขึ้น และแสดงให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าสิ่งที่เขาพูดนั้น ผู้ประเมินกำลังรับฟังด้วยความสนใจและใส่ใจ

3. คำถามเพื่อตามประเด็น (Follow-up questions) เป็นคำถามที่ผู้ประเมินมุ่งจะเพิ่มมิติ ทั้งทางกว้างและทางลึกของเรื่องที่ศึกษาให้มากขึ้น โดยการนำเอาเรื่องใหม่ที่เพิ่งได้พบจากการสัมภาษณ์ ขึ้นมาเป็นประเด็นถามต่อ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลให้ลึกลงไป คำถามประเภทนี้ผู้ประเมินจะใช้ เฉพาะขณะที่ทำการสัมภาษณ์ หรืออาจเก็บไว้สัมภาษณ์คราวหลังถ้าเป็นเรื่องที่มีประเด็นความสำคัญมาก และต้องใช้เวลา

2.6 การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากผู้ประเมินได้นำเอากระบวนการเชิงคุณภาพมาใช้ ซึ่งมีขั้นตอนของการพักทข้อมูล (Bracketing) ที่จำเป็นต้องทำก่อนการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการสำรวจ ความรู้ กรอบความคิด ความเชื่อ เดิมของผู้ประเมิน ละวางออกจากเรื่องที่จะศึกษา เพื่อสำรวจว่าประสบการณ์ตามการรับรู้ (Consciousness) ของผู้ให้ข้อมูลนั้นเป็นอย่างไร เนื่องจากผู้ประเมินเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา แห่งนี้ ดังนั้นจึงต้องละวางหรือหลีกเลี่ยงการตั้งสมมติฐานอันเกิดจากความรู้และแนวคิดเดิมที่จะ เริ่มดำเนินการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ประเมินได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากสนทนมาได้จำนวนหนึ่ง ซึ่งข้อมูลที่ได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะแรกนี้ ผู้ประเมินใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในครั้งต่อไป และใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุง หรือกำหนดประเด็นคำถามย่อยขึ้นใหม่ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกัน ผู้ประเมินได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวทางของไมล์สและฮูเบอร์แมน (Miles; & Huberman. 1994) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data organizing) ผู้ประเมินนำข้อมูลที่ได้จากการลงสนทนา เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งเริ่มต้นด้วยการจัดระเบียบของข้อมูล เพราะข้อมูลที่ เก็บรวบรวมมาจากภาคสนทนา นั้น มักไม่อยู่ในรูปที่พร้อมจะนำไปใช้วิเคราะห์ได้ทันที ดังนั้นผู้ประเมิน จึงนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาจัดรูปให้เหมาะสมก่อน ซึ่งก็คือข้อมูลที่ผู้ประเมินได้จากการสัมภาษณ์ ที่ ถูกจัดบันทึกด้วยลายมือและการบันทึกเสียงไว้ จากนั้นผู้ประเมินทำการเปลี่ยนข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้ มาจากการถอดเทปบันทึกเสียงคำสัมภาษณ์อย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing interview) ให้มา อยู่ในรูปแฟ้มข้อมูลที่พร้อมสำหรับการอ่านและสามารถนำไปใช้ประมวลผลโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในขั้นตอนต่อไป

จากนั้นผู้ประเมินอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของข้อมูลก่อน โดยพยายาม ขจัดอคติและการตัดสินล่วงหน้า ทำความเข้าใจความหมายผ่านข้อมูลที่มีการอ่านนี้ทำหลายรอบ โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจมองเห็นภาพรวมของความคิดและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย และ เนื่องจากวิธีการเชิงคุณภาพไม่เน้นการใช้เครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องมีการเขียนบันทึก การสังเกต เพื่อสามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การแสดงข้อมูล (Data display) การแสดงข้อมูลเป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูล โดยผู้ประเมินได้นำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการตรวจสอบแล้ว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการพรรณนา มากำหนดรหัส (Coding) และจัดข้อมูลเข้าไปเป็นหมวดหมู่ (Categoring) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้กำหนดรหัสสำหรับการวิเคราะห์ด้วยการนำกรอบการประเมินเป็นตัวตั้ง และทำการกำหนด

รหัสตั้งต้นให้สอดคล้องกับประเด็นที่ผู้ประเมินได้ตั้งขึ้น ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการที่ผู้ประเมินได้มองหาความเหมือนและความแตกต่างของชุดข้อมูล เพื่อแยกเอาชุดข้อมูลไปไว้ในหมวดหมู่ต่าง ๆ ที่สร้างไว้

ขั้นต่อมาผู้ประเมินจึงดำเนินการพัฒนารหัส โดยนำข้อมูลที่ได้ลงรหัสทั้งหมดมาทบทวนว่ารหัสมีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้ายังไม่เหมาะสมก็ปรับปรุงจนเหมาะสม หลังจากนั้นผู้ประเมินจะดำเนินการนำหมวดหมู่ที่สร้างไว้มาเปรียบเทียบดูเพื่อที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ทั้งหมด ในการวิเคราะห์ขั้นนี้ผู้ประเมินได้ผสมผสานเอาหมวดหมู่หลาย ๆ หมวดหมู่เข้าไว้ในประเด็นหลัก (Themes) และประเด็นย่อย (Sub-themes) ตามคุณสมบัติของหมวดหมู่ ซึ่งการที่ผู้ประเมินสามารถสร้างประเด็นหลักที่จะบรรจุประเด็นย่อยและหมวดหมู่เข้าไว้ในได้นั้น เกิดจากการที่ผู้ประเมินมองเห็นแบบแผนของชุดความหมาย (Patterns) หรือมโนทัศน์ (Concept) ที่ปรากฏให้เห็นซ้ำ ๆ กันในข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยมือร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการลงรหัสและจัดหมวดหมู่ข้อมูล ซึ่งช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ประเมินสามารถมองเห็นแบบแผนของชุดความหมายหรือมโนทัศน์ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำตรงของผลการประเมิน (Conclusion, Interpretation, and Verification) จากการที่ผู้ประเมินได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทันทีที่เก็บข้อมูลจากสนามได้จำนวนหนึ่ง และดำเนินการเก็บข้อมูลไปจนกระทั่งเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วผู้ประเมินมั่นใจว่าแบบแผนของชุดความหมายหรือมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นนั้นซ้ำ ๆ กันจนเป็นแบบแผนที่แน่นอน แม้จะทำการสัมภาษณ์คนอื่น ๆ ต่อไปก็ไม่ได้ข้อมูลใหม่เพิ่มเติมอีก เรียกได้ว่าข้อมูลมีความอิ่มตัวเพียงพอ ผู้ประเมินจึงหยุดเก็บข้อมูล ทั้งนี้ในระหว่างที่วิเคราะห์ข้อมูลผู้ประเมินได้ทำข้อสรุปชั่วคราวและตัดทอนข้อมูล (Memoing data reduction) ด้วยการลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง ซึ่งช่วยในการลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้

ในขั้นต่อมาผู้ประเมินจึงนำข้อมูลทั้งหมดมาหาข้อสรุป และตีความหมายของผลหรือข้อค้นพบที่ได้ นั่นคือ ข้อสรุปผลรวม (Categorical aggregation) ที่เป็นวิธีการสืบค้นหาความหมายโดยรวมของข้อมูลและทำการตรวจสอบว่าข้อสรุปหรือความหมายที่ได้นั้น มีความถูกต้องแม่นยำน่าเชื่อถือเพียงใด พร้อมกับนำเอาแนวคิดทฤษฎีที่สอดคล้องกับข้อมูลมาใช้ประกอบการอธิบายบริบทเงื่อนไขของข้อสรุปที่ได้จากการศึกษา

ในขั้นตอนสุดท้ายเมื่อได้ข้อสรุปแล้ว ผู้ประเมินได้ทำการตรวจสอบข้อสรุปนั้นเพื่อยืนยันความถูกต้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในที่นี้ผู้ประเมินมีการตรวจสอบข้อสรุปด้วยการให้คณะทำงานและเพื่อนนักวิชาการช่วยตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์

2.7 การตรวจสอบคุณภาพข้อมูล (Trustworthiness of the study)

ในการตรวจสอบคุณภาพข้อมูลนั้น ผู้ประเมินได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่ช่วงเริ่มเก็บข้อมูล ช่วงระหว่างเก็บข้อมูลซึ่งถือเป็นการตรวจสอบทันทีในสนาม หรือแม้กระทั่งเมื่อออกจากสนามไปแล้ว ก็อาจย้อนกลับมาตรวจสอบข้อมูลบางส่วนอีกได้ หากข้อมูลที่ได้ไปแต่เดิมมีลักษณะแปลกหรือไม่สอดคล้องกับข้อมูลอื่น ๆ ในชุดเดียวกัน สำหรับการตรวจสอบข้อมูลในเรื่องนี้ ผู้ประเมินดำเนินการโดยมีรายละเอียด ดังนี้

การตรวจสอบด้านความเชื่อถือได้ของข้อมูล (Credibility)

สำหรับความเชื่อถือได้ของข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ดำเนินการอย่างมีกระบวนการดังต่อไปนี้ (ชาย โปธิสิตา. 2548: 335-372; Mile; & Huberman. 1994)

1. การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ในสองลักษณะ คือ

1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) ที่เป็นการตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยการใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่ต่างกัน ซึ่งดูว่าถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological triangulation) โดยการที่ผู้ประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ขณะที่ผู้ประเมินสัมภาษณ์ก็จะทำการสังเกตควบคู่กันไปด้วยเพื่อดูอาการปฏิกิริยา สีหน้า ท่าทาง น้ำเสียงของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าเป็นอย่างไร พร้อมกับศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสาร รวมทั้งแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ตรวจสอบความถูกต้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

2. การประเมินอย่างมีขั้นตอนและเป็นกระบวนการ ในการประเมินครั้งนี้ผู้ประเมินประยุกต์แนวทางการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) มาใช้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนที่ระบุไว้ และทุกขั้นตอนอยู่ภายใต้ดูแลของผู้เชี่ยวชาญ

3. มีการตรวจสอบการดำเนินการจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer debriefing) ซึ่งในขั้นตอนก่อนและระหว่างการดำเนินการได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะทำงานและผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบด้านความไว้วางใจได้ (Dependability)

ผู้ประเมินได้ดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีและอธิบายให้เห็นถึงขั้นตอนอย่างชัดเจนว่า ข้อมูลนั้นถูกเก็บรวบรวมอย่างไร ทำให้สามารถตรวจสอบเส้นทางการประเมินได้ (Audit trail) และนำเสนอข้อมูลครบถ้วนและครอบคลุม มีการสร้างประเด็นซึ่งได้รับการตรวจสอบจากคณะทำงานและผู้เชี่ยวชาญ

การตรวจสอบด้านการยืนยันผล (Confirmability)

1. ผู้ประเมินได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกไว้อย่างเป็นระบบสามารถตรวจสอบได้ ทั้งการบันทึกข้อมูล การสัมภาษณ์ด้วยเทปบันทึกเสียง การถอดเทปการสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ ข้อมูลการสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนโดยการอ่านบันทึกการถอดความพร้อมกับการฟังเทปซ้ำ

2. ผู้ประเมินได้ทำบันทึกภาคสนาม (Field note) โดยจดบันทึกความคิดความรู้สึก เหตุการณ์รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นในสนาม เพื่อนำมาเตือนความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ อารมณ์ ความรู้สึกของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ นำมาใช้การบรรยายแปลความและวิเคราะห์ข้อมูลตามความเป็นจริง

3. ผู้ประเมินได้อ้างคำพูด (Quotation) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการนำเสนอข้อมูล โดยการใช้ถ้อยคำของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมากที่สุด การตัดคำพูดบางส่วนไปจะต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการสื่อความหมายที่กระชับชัดเจน โดยยังต้องคงความหมายเดิม

4. ผู้ประเมินได้ตรวจสอบร่องรอยของความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบ โดยการฟังเสียงสะท้อนจากผู้ถูกศึกษา (Playback method) ตัวอย่างเช่น ผู้ประเมินได้เสนอผลให้ผู้ถูกศึกษาฟังและให้พวกเขาได้แสดงความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบว่าผู้ประเมินสามารถเล่าถึงปรากฏการณ์ ความหมาย ความเข้าใจของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง หรือเที่ยงตรงอย่าง

เป็นอยู่ตามมุมมองของผู้มีส่วนร่วมหรือผู้ให้ข้อมูล อันจะทำให้ปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้นมีความหมาย น่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น

5. การสรุปข้อมูลในขั้นตอนต่าง ๆ ของผู้ประเมิน เช่น ขั้นตอนการให้รหัสข้อมูล (Coding) ผู้ประเมินจะใช้ข้อมูลส่วนหนึ่ง เพื่อทำการลงรหัสร่วมกับผู้ช่วยผู้ประเมิน ซึ่งมีประสบการณ์การทำงาน เพื่อดูความสอดคล้องของการให้รหัสข้อมูล ในขั้นตอนการจัดกลุ่มข้อมูล (Category) การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล การค้นหาแก่นโครงเรื่อง (Theme) และการแปลความหมายจะผ่านการตรวจสอบและทบทวนจากคณะทำงาน

2.8 การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

ผู้ประเมินมีการพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลทุกราย โดยก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประเมินได้ดำเนินการสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมจากผู้ให้ข้อมูลทุกราย โดยผู้ประเมินได้ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การประเมิน ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล การขออนุญาตจรรยาบรรณจากการสัมภาษณ์ และบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ จำนวนครั้งในการสัมภาษณ์ ระยะเวลาและสถานที่ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ การขอให้ผู้ให้ข้อมูลช่วยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การมีสิทธิตอบหรือไม่ตอบคำถามของผู้ประเมิน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลได้ซักถามข้อข้องใจ หรือสิ่งที่ เป็นข้อสงสัยเพิ่มเติมจนเข้าใจและให้เวลาในการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจตอบคำถาม และที่สำคัญผู้ประเมินไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ที่เป็นผลในทางลบเกี่ยวถึงผู้ให้ข้อมูลจากการนำเสนอผลการประเมินนั้น นอกจากนี้ผู้ประเมินได้รักษาความลับของข้อมูลโดยเก็บไว้ในที่ปลอดภัย และผลการประเมินจะถูกนำเสนอโดยภาพรวม และข้อมูลทั้งหมดจะถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น

สพป.นศ.๒

โรงเรียนบ้านวังเต่า